

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiantur ...

Continens Librum Quartum & Quintum Decretalium

**Axel, Johannes Honorius van
Coloniae Agrippinae, 1656**

Titulus XXXI. De excessibus Prælatorum & subditorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61572)

tit. In executione ordinis furtive suscepti, si prohibitio præcesserit sub excommunicationis, dispensat † solus Papa, c. 1. *hoc tit.* & *ibi Pan. num. 3. c. cum illorum* & *ibi Pan. num. 1. de sent. excom.* etiam cum transferente se ad aliquam religionem, c. *fin. in fine hoc tit. ibi de nostra licentia dispensare.* si non præcesserit talis inhibitio, dispensat Episcopus, c. 1. *hoc tit.* & *ibi Can.* & cum ingresso domum religionis, vita & moribus eius exigentibus Abbas, c. 2. *in fin hoc tit.* Eadem distinctio adhibenda est, si is qui aliquem ordinem furtivè suscepit velit ad alios maiores promoveri, nam si præcessit inhibitio sub excommunicatione, dispensat solus Papa, si non præcessit dispensat Episcopus, c. 1. *hoc tit.* & *ibi Pan. n. 3. Anchar. sub n. 1. vers. tertium membrum.* & nullo casu Abbas, quia hoc iure cautum non reperitur.

Titulus XXXI.

De excessibus Prælatorum & subditorum.

SVMMARIA.

- 1 EXCESSVS *appellatione comprehenditur delictum in committendo & omitendo.*
- 2 PRÆLATORVM *appellatione qui veniant.*
- 3 *Prælatu tenetur de dolo, culpa lata levi & levissima.*
- 4 SVBDITORVM *nomine qui veniant.*
- 5 PRÆLATORVM *excessus enumerantur sex.*
- 6 SVBDITORVM *excessus enumerantur sex.*

POST speciales titulos diversorum criminum subjicit compiler generalium titulum de excessibus Prælatorum & subditorum, excessus est quando exceditur modus sive in eo quod est amplius, sive in eo quod est minus, c. *manet 24. quest. 1. c. disciplina c. omnis c. sicut namq. 45. dist. gloss. in c. 1. in verb. modum* & *ibi Can. de off. custod. & appellatione* † excessus comprehenditur delictum in committendo & omitendo, c. 2. & *ibi Pan. num. 3. de suppl. negl. Pralat. Appellatione* † Prælatorum veniunt Episcopi² superiores Episcopis, c. 1. *de cleric. agrot. in princ. in 6. inferiores Episcopis, c. 2. de donat. Abbates, & his inferiores, c. 1. de haret. in 6. omnis inferior habens jurisdictionem fori contentiosi, c. decernimus* & *ibi gloss. fin. de judic. c. 1. de eo qui furt. ord. suscep. c. reprehensibilis de appell.* Rectores Parochialium Ecclesiarum & plebani, c. *cum ab Ecclesiarum de off. ordin. c. tua de cleric. agrot. vel debilit. quilibet qui ex electione habet prælaturam, c. experientia* & *ibi gloss. 1. 11. quest. 1. clem. fin. de procur. tenetur prælatus* † *de culpa le-*³
vissima, quia tenetur de negligentia, c. ea & *ibi gloss. in verb. negligentia, & Panorm. num. 1. & 2. de off. Archid.* non tamen tenetur dicere suam culpam subdito quando excessit in corrigendo, ne dum nimiam servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. c. *quando*⁴
86. distinct. Nomine † subditorum venit⁴ quilibet subiectus sive clericus sive laicus in iis, quæ de jure vel consuetudine spectant ad forum prælatorum, *gloss. in clem. prima in verb. subditos de for. compet. item subditus dicitur ratione domicilii, beneficii Ecclesiastici, aut originis propriæ vel paternæ, c. 3. de temp. ord. in 6. l. assumptio §. filius* & *ibi Bart. ff. ad municip. improprie verò ratione delicti, c. nuper §. in primo de sent. excomm. vel*

vel contractus, *gl. in clem. in verb. subditos in fine, de for. compet. aut rei, Franc. in c. primo n. 2. de privileg. in 6.*

5 Prælati excedunt † primo quando Ecclesiam sibi commissam pro alienis gravant debitis, aut litteras alicui seu sigilla concedunt, quibus possent Ecclesia obligari, sunt que ipso facto suspensi, non ab officio, sed ab administratione spiritualium & temporalium, & Ecclesie ad solutionem talium debitorum non tenentur, *c. 2. de solut. & ibi gloss. Panorm. & Can. mutantes pecuniam Ecclesie non incidunt in istam suspensionem, quando Ecclesia habet pecuniam superfluum, quia ut Ecclesia tenetur facere Eleemosynam indigenti, ita & pecuniam mutuare, c. quoniam 16. quest. 1. Pan. post 10. And. in c. 2. n. 9. de solut.* Secundo quando tallias & exactiones indebitas exercent, aut subditos irrationabiliter gravant, *c. 1. in princ. hoc tit. dictum est supra tit. de censib.* Terrio quando sine præsentia capituli sui sententias dicunt & irrita est Episcopi sententia, *c. penult. & fin. 15. quest. 7. c. 1. & ibi gloss. in verb. capituli hoc tit. l. cum sententiam C. de sent. & interloc. omni jud.* Quarto quando concedunt privilegium uni Ecclesie in enorme alterius Ecclesie præjudicium sine causa & consensu capituli, *c. constitutus & ibi gloss. in verb. in quocunq; Pan. num. 11. & Can. de relig. domib. c. ad hac & ibi gloss. 1. & Pan. num. 3. & Can. hoc tit.* Quinto quando sibi retinent, vel propria auctoritate se intrudunt in beneficia etiam regularia & manualia, quorum habent institutionem, præsentationem vel collationem, *c. ad aures hoc tit. & ibi gloss. 1. Panorm. num. 4. & Can. clem. quia regulares de suppl. negl. prælat.* Sexto quando exigunt, vel percipiunt aliquid ab inferioribus contra tenorem libertatis aut privilegii eis indulti à Sede Apostolica, *c. sane c. nimis et. 2.*

hoc tit. clem. 1. hoc tit. & sententia propterea contra ecclesias aut personas inferiorum ipso jure non tenet, c. cum ad querendam hoc tit.

6 Subditi excedunt † primo, quando Vicarii, personis fide & sacramento obligati, personatum sibi falso assumptis, contra personas se erigunt, & postquam super hoc in jure confessi vel conficti fuerint, de cætero in eodem Episcopatu vel alio ad officii sui executionem nullatenus admittuntur, *c. illud hoc tit. & ibi gloss. & Can.* Secundo quando inferiores prælati Ecclesias suas vel sibi subjectas etiam pleno jure alteri Ecclesie uniunt sine Episcopi consensu, etiam Metropolitanæ auctoritate interveniente, *c. sicut unico hoc tit. aut cognoscunt, de causis matrimonialibus, pœnitentiarum ve publicas, vel indulgentias concedunt, c. accedentib. hoc tit.* Nam inter spectantia ad Episcopum quædam sunt ordinis Episcopalis, quædam dignitatis, quædam simplicis jurisdictionis, *Pan. in c. accedentibus hoc tit. idem in c. transmissam num. 3. de elect.* ea quæ sunt ordinis, ut chrismare, Ecclesias consecrare, clericos ordinare, & similia enumerata in c. quamvis cor Episcopi 68. distinct. non possunt competere inferioribus etiam ex consuetudine, quia in eis deficit pontificatus apex: Ea quæ sunt dignitates Episcopales, ut unio, *c. sicut hoc tit. cognitio causarum matrimonialium, iniunctio pœnitentiarum pupillarum, concessio indulgentiarum & similia notata in c. accedentib. hoc tit. vel jurisdictionis Episcopalis, ut cognitio causarum clericorum & alia notata in gloss. fin. in cap. transmissam de elect. & ibi Can. jure communi inferioribus non competunt, sed possunt competere eis ex consuetudine præscripta vel concessione superioris, c. cum olim c. auditis & ibi Pan. num. 6. de præscript.*

Pan. in c. accedentibus numer. 2. & in d.c. sicut num. 3. hoc tit. late Host. in c. dilecto filio nu. 23. & seq. de off. Archid. Tertio quando clerici non erubescunt publicè confiteri se deliquisse, & propter scandalum inde secutum suspenduntur ab officio & beneficio, c. quam sit grave hoc tit. & ibi gloss. Pan. & Can. Quarto quando contra fidem iuramenti præstiti ac debitam reverentiam Episcopum suum esse Dominum negant, vel in foro sæculari deponunt contra eum super rebus spiritualibus quæstionem, aut tam in fauori Episcopi & locorum eius, quam complicitibus suis causam & concilium præbent, & deponuntur perpetuo à beneficio obtento in Ecclesia Prælati taliter læsi, c. gravem hoc tit. Quinto quando clerici in Ecclesia beneficiati contra voluntatem superioris etiam Abbatissæ sibi usurpant signa collegii, & volunt constituere unum corpus, quod capitulum appellatur, c. dilecta hoc tit. & ibi Anchar. fuse tractat. quando plures homines possunt constituere collegium Archid. in c. 1. num. 2. 10. quæst. 1. Sexto quando cogunt sacerdotem ad releuendum furem siue furtum in pœnitentia confessum, c. dilectus hoc tit. Franc. Marc. quæst. 772. par. 1. n. 2.

Titulus XXXII.

De novi operis nunciacione.

SVMMARIA.

- 1 **NOVI** operis nunciatio fit illi qui edificat aut edificii formam addendo vel detrahendo mutat in alterius præiudicium.
- 2 Fit ex tribus causis, gratia iuris proprii conservandi, damni depellendi & publici iuris tuendi.

- 3 Tripliciter per inhibitionem prætoris, manuum, id est lapilli iactum & novi operis nunciacionem simplici verbo factum.
- 4 Qui possunt novum opus nunciare.
- 5 Fit nunciatio quocumq; die à clerico contra laicum coram iudice Ecclesiastico.
- 6 In re presenti, id est, in loco ubi novum opus fit & qui in presenti fuerit ut fabris.
- 7 Pro iis operibus tantum qua solo coniuncta sunt & qua futura sunt etiamsi fiant Ecclesia aut loca religiosa.
- 8 Tot debent esse nunciaciones quot sunt loca in quibus edificatur & consequenter debent esse plures remisiones.
- 9 Novi operis nunciatio est remedium extraordinarium & in subsidium introductum.
- 10 Ex parte eius cui nunciatur est in rem.
- 11 Ex parte nunciantis est in personam.
- 12 **NVNCIANS** novum opus parte petenti iuratur de calumnia.
- 13 Secundo in testationem referre debet si quid operis jam sit factum.
- 14 Tertio si procuratorio nomine nunciat & dubitetur de mandato satisdat de rato.
- 15 Quarto quoties in partem sit nunciatio, demonstratio facienda est in quo loco opus novum nunciet.
- 16 **NVNCIATIO** novi operis habet plura capita.
- 17 Prohibitorium interdictum.
- 18 Interdictum restitutorium seu demolitorium.
- 19 Interdictum permissorium.
- 20 Lex in honorariis ff. de act. & oblig. procedit de jure civili, jure canonico remedia prætoris quantumcumq; sunt pœnalia, tamen sunt perpetua.
- 21 **NOVI** operis nunciatio quibus modis tollatur.